

Сатирикон

Весна Денчић

*СВЕТ НЕ МОЖЕ
ПРОПАСТИ
БЕЗ НАС*

Рад / Београд
1996

*Десет божјих заповести
свели смо на разумну меру.*

Било је то у некој земљи сељака,
сами су се покопали.

Кад је дошло до грла,
морала се одрубити глава.

Барикаде су темељи споменицима.

Гробља су доказ да је ту некад било
живота.

Добро смо се укопали,
више ни непријатељ не би учинио.

Непријатељ никад не спава,
чујем смену стража.

Осудили су га на живот.

Државни апарат је најефикаснија справа
за мучење.

Кад коњу скину улар
губи смисао за оријентацију

Дајте ми циљ,
да оправдам средства.

Ово је година културе.
Тако пише у хороскопу.

Због несташице папира дозвољава се
преправљање старих парола.

Моле се штрајкачи да се врате на посао.
Влада је објавила обуставу рада.

Не зна свиња шта је диња,
кад је навикла на кавијар.

Наполеон је пао у Русији,
ми нисмо морали тако далеко да идемо.

Више се дуг не рачуна
по глави становника.
Нема толико глава.

Горуће проблеме решавају шмрком.

Пратимо научна достигнућа.
На пристојном растојању.

Пасји живот је под контролом шинтера.

Наш циљ је просто невероватно добар.

Непријатељ број један
зачетак је серијске производње.

Упала би и њему секира у мед,
али не може да је извади из комшијине
главе.

Шинтери би имали посла преко главе
да закон не штити поједине цукце.

Оптерећени су комплексима непроцењиве вредности.

Кад нужда закон мења
ту нешто смрди.

Кад се кућа гради од крова,
богатство је у подземљу.

Публику јефтине представе доводе у ред.

Поразивши непријатеља
прешли су на своју територију.

Да памет и лепота не иду заједно
доказује интелигенција која одлази из
земље.

Устав треба мењати!
Сви су га прочитали.

Коње који су изгубили трку,
на њиву!

Није то Глупи Август,
него она наша будала!

Партија, то је више од игре!

Довољно је имати штапић,
и ето виле!

Водили су љубав,
а онда је дошао рат.

Све се мења сем камења,
али и камен се мења туцањем.

Уведено је ванредно стање.
До сада је било изванредно.

Коначно смо прогледали. Гле мрак!

Због редара нико не може
да се докопа првих редова.

Изложба је била величанствена!
И аутор је обешен!

*Демонстрантима је дозвољено
да псују владу,
али не може се некажњено
ометати саобраћај.*

То нису моје речи,
ја сам само писац.

Изоштрите боје, мешају се.

Великан је прошао,
рекла бих по траговима.

Голуб на грани не пева револуционарне
песме.

О мртвима све најлепше,
док се не отворе архиви.

Нису скидали звезде са неба,
било је довољно палих.

То ти је живот, рече карикатуриста.

Правда не може да победи,
јер није у игри.

Био је то добар човек, рече црв.

Батина је из станице милиције изашла.

У сушним годинама
наводњава се пљувањем.

Жртвовали су их
да им живот не прође узалуд.

Само кад кују у звезде толико лупају.

Да је материјал корисније утрошен
недостајао би величанствен споменик.

Да би се проверили темељи,
мора све да се сруши.

За много успешних фотографија
довољан је један негатив.

Писац није крив
што цензор има покварену машту.

Оно што нас је везивало
није вредно помена.

У почетку беше тама,
а онда је револуционарно завладао мрак.

Не дирајте у достојанство,
ту смо најтањи.

Нису убијали без потребе,
све су то теоријски оправдали.

Васпитавани смо у духу заједништва,
а онда се пробудио традиционални дух.

Залутали метак ретко промаши.

Осакаћена марионета мрси конце.

Ради сагледавања светле прошлости
морао је да завлада мрак.

До коначне верзије историје
обуздајте жртве!

Водио нас је од почетка до краја!

Кад је народ дошао на власт,
трон се срушио.

Зар је за ово био потребан вођа?!

Нит' већег сина, нит' мањег човека.

Док бајку прочиташ
прође ти време.

Дао је живот да му буде боље.

Од кад је уведен полицијски час
знамо колико је сати.

Целат има посла преко главе.

Ако те пробуде униформисана лица,
значи да ниси узалуд сањао.

У основи сваког процеса је болест.

Не плашим се за судбину сатире
док постоји власт.

Покушала сам да схватим идеју,
али ме је било срамота да размишаљам
на тај начин.

Није брод потонуо узалуд!

Поштени грађани морају да се жртвују.

Наши хероји се не могу
на прсте избројати.
Зато постоји операција множења.

Да је Вођа бројао жртве
чиме би се историчари забављали?!

Пребродили смо ми и веће кризе,
али не треба да нас заварају срећне
околности.

Геније не дели судбину народа.
Он је случај за себе.

Прави визионар зна и ко ће га сахранити.

И како Вођа рече:
доста је било демократије за цео дан!

Од новинара се захтева
да буду објективни,
то олакшава читање између редова.

Нашли смо се лицем у лице
са непријатељем.
Невероватно је колико личимо!

Из извештаја: град спава као заклан,
нигде живе душе.

Ако не заслужују бољу смрт,
не треба ни да живе!

Народни син нас је разочарао.
Одрекли смо га се преко новина.

Сахранисмо једног Вођу.
Следећи!

Нема будућности без прошлости,
рекоше и вратише нас у средњи век.

Није ово пропаганда.
Ово је систем информисања.

Нашу трагедију је тешко описати
у неколико речи,
мада може и у једној.

Портрет незнаног јунака
не сме одударати од оригинала.

Правио је вицење на свој рачун.
Никог није вређао.

Представили су се у најбољем светлу.
Отуд заслепљеност.

Да имамо дугу демократску традицију
сведоче и октроисани уставни.

Виле су доказ да није све било бајка.

Ко је у оно време имао шта да нам каже
сазнавали смо из читуља.

Кад политичка сцена оживи,
публика не мора да глуми.

Претрпљени пораз не сме да обесхрабри
ако се за праву ствар гине.

Вратите једнопартијски систем,
хоћу да се помирим са родитељима!

Диктатор воли свој народ,
до последњег.

Демократска власт прислушкује,
жели да чује још неко мишљење.

Да је Југославија рођена у знаку стрелца
види се по жртвама.

Пошто је идентификовала убицу,
жртва се опростила од живота.

Жртва је увек на месту злочина.

Проблем треба свести у реалне оквире.
У затвор.

Промене ће наступити једног лепог дана.

Прошлости се радо сећам,
лепо је описана.

Суђење ратним злочинцима код нас није спроведено,
јер се код нас злочинци
другачије третирају.

Новог Вођу нећемо сахранити
у Кући цвећа, али смислићемо већ нешто.

Пошто су га митинзи избацили у први
план, оштро је осудио таква дивљања.

Њима ће судити историја,
мада не видим разлог зашто толико да се
чека.

Што је демократија већа,
то има више посла за војску и милицију.

Проклет био издајца своје домовине...
Химна или клетва?

Купила сам оружје.
Сада сам јачи пол!

Са њима нема неизвесности.
Ко не погине у рату, умреће од глади.

Мемоари су написани,
треба само дописати имена.

Да би у неку земљу дошле мировне снаге,
треба се зверски борити.

Не допада ми се програм владајуће
партије, а и претплата је висока.

Кад су плънули на братство и јединство,
жестоко им је узвраћено.

Не могу да склопе примирје,
непријатељ још увек даје знаке живота.

Беда је у пуном сјају.

Кад су схватили да смо небески народ,
спалили су нам куће.

Кад се измакне столица
уже долази до изражаја.

*Умољавају се
добровољни даваоци крви
да стрпљиво сачекају Позив.*

Кукавичје гнездо сада је митраљеско.

Батина је из раја изашла, рече мазохиста.

Отворили су очи непријатељу.
С леђа.

Сила Бога не моли.
Сила је Бог.

Показали смо се као достојан противник,
била би грехота да нас сатру.

Криминал је порастао.
Власт је морала да узме све у своје руке.

На једној страни су створили пакао
да би се на другој осећали као у рају.

Да народ више не би жалио за старим
добрим временима уназадрили су га
за неколико векова.

Наша школована омладина
по иностранству пере судове,
али тај проблем посматра филозофски.

Опасност вреба на сваком кораку,
а носи и препознатљиве боје.

Српске мајке рађајте синове
да би отац нације имао с ким да се поигра.

Нису се у потпуности одрекли Бога,
потребна им је здрава конкуренција.

Ко је још видео да се два братска народа
воле безгранично?!

Није мала ствар имати великог вођу.

Уклоните психијатре из политике!
Зар и они да нас подсећају на наше стање!

Нисмо ми измислили рат.
То нам је у генима.

Цео свет је полудео,
али ни наш допринос није мали.

Председник није желео да се експонира,
пустио је друге да гину.

Нису они никога силовали,
била је то очајничка борба против беле
куге.

Опао је наш углед у свету,
а ми смо одувек знали ко су они.

Наша историја је пуна славних људи,
који су прошли неславно.

Ја сам геније!
Да ли сте то и ви приметили?

Скренули смо са Титовог пута,
а и пре тога.

У светлим тренутцима
чинили су најмрачнија дела.

Комунистичка телевизија никад није
говорила о криминалу,
и сви су мирно спавали.

Да би предупредила ефекат санкција,
власт је на време опљачкала народ.

Број верника расте из дана у дан.
Дошао је ђаво по своје.

Не само да су измишљали непријатеље,
него су их и наоружавали.

Протестне вечери више нису толико
занимљиве. Сви могу слободно да се врате кућама.

Народ гладује, а спреман је
да и на друге начине омаловажава власт.

О њему увек говорите у множини,
јер зло никад не иде само.

Динар се везао за марку
и не пушта је да падне.

Како сунце да нас огреје
кад смо на погрешној страни?!

Није проблем што је Вођа залутао,
него што смо га баш ми нашли.

Победник пише историју,
поражени ионако више нема шта да
изгуби.

Пристајемо на све!
То је наша последња понуда.

*Није нам била намера да ратујемо
против целог света,
али сами су то тражили.*

Бележимо велике губитке,
али неће се на томе завршити.

Председник не носи маскирну униформу.
Нема потребе да се крије.

Само једном се живи, рекоше
и падоше за отаџбину.

Медијска блокада је уследила
након блокаде мозга.

Са Хрватима смо се разишли
тек кад смо добили свог Броза.

Учињени су крупни кораци,
линија раздвајања све је тања.

Осуђујемо сваку агресију
у којој не учествујемо.

Благо је дубоко закопано,
зато копају јаме.

Народ не може без Вође.
Плаши се да лута сам.

Имамо независно судство,
суди се независно од закона.

Ово је правна држава.
Суди се на правди Бога.

Њихове докторске дисертације
довољно говоре о стању наше науке.

Пензионери нам умиру природном смрћу.
Од глади.

Председник ужива масовну подршку
пензионера, све су то његови исписници.

Између жеља и потреба
разапео се социјализам.

Скупо смо платили своју кожу,
зато идемо голи и боси.

Наше традиционално слепило није могло
сагледати последице великог визионара.

Круна ретко пада без главе.

Комунисти још нису ни отишли,
а већ су се повампирили.

Нису се ни отрезнили,
а револуција прође.

То што су нам цветале руже
довољно говори о квалитету ђубрета.

Некад се на овим просторима лепо
живело, рече диктатор на самрти.

Кад ружа процвета,
зрела је за сахрану.

Савршену гробницу ни мтрав
не би пожелео.

Минут ћутања понекад је минут среће.

Достојевски би нам позавидео
са каквом лакоћом правимо идиоте.

Независни зависе од милостиње.

Отворили смо се према свету.
Просимо.

Рука која даје
увек је изнад руке која прима - батине.

Имали смо бурну историју,
још увек таласа.

Србија се сагињати неће,
до гуше је у блату.

Од власти не тражим ништа,
само нека оду.

ДУХОВИТА ОШТРОВИДОСТ

*Дајте ми циљ
да оправдам средства*
(Весна Денчић)

Својом новом књигом *Свет не може пропасти без нас*, Весна Денчић заузела је важно место у чувеном Београдском афористичарском кругу. Њена уметничка индивидуалност препознатљива је у доследности и бескомпромисности, у мисаоној прегнантности и лапидарности израза. Њена иронијско-хуморна енергија готово да је неспојива са крхким женским бићем. Што је најважније, она је успела, пажљивим усавршавањем, да обликује своје мисли уверљиво и једноставно да им се ништа не може ни додати ни одузети. Оштроумост је нагнала не да се приклони играријама пуке досетке већ да изведе своје мисли до рафиниране духовитости, да их учини логичним. Ауторка је трагала за јасном представом, а онда је реским језиком обликовала. То је и разлог што се њени афоризми лако уче напамет. Понекад је довољно да запамтимо почетак, а онда нас животна искуство води до краја. То је због тога што њени афоризми живе у нама као индивидуално и колективно искуство. По томе често подсећају на народне пословице.

Афоризми Весне Денчић понајчешће се темеље на политичком етосу, на искуству о политичкој заједници. Чини се да ауторка нашу савремену историју доживљава као махнито и хаотично збивање, као тортуру. Њена оштровидост пронице у суштину идеолошких превара и демонизам

политичког бешчашћа. Зато није необично што политичку стварност види као онтологију небитног, као беду политичке збиље.

Разумљиво је њено непристајање на аутократски поредак, јер он угрожава опште добро и грађанске слободе. Властодржац је често мета њене бодре и отржњујуће критичке опсервације. Њено политичко чуло помогло јој је да сугестивно обликује своје уметничке реакције и своје сензибилне критичке непокоје. Медитативност њеног подсмеха утемељена је у драми спознавања човековог зла и деструкције. Ауторка покушава да исмеје аутистичку памет која влада свуда унаоколо. Кад већ не може да је ограничи и укине - она је извргава руглу и циничном презиру. А то што реагује снажно и неравносушно на брутализацију и посрнуће стварности треба видети као начин њеног трагања за својим сатиричким знаком. То је, у ствари, критичка делотворност која је неспојива са апсурдном осећајношћу.

И да не заборавим, Весна Денчић један је од градителја слободног јавног мњења и сатиричке слободе. Способност да из сурових и прозаичних парадокса извуче духовите поенте њено је велико умеће. Духовита оштроумност и критичко умовање стављају је у ред наших најлуциднијих афористичара.

Ратко Божовић

БЕЛЕШКА О ПИСЦУ

[Весна Денчић](#), рођена је 30.11.1963. год. у Београду. Објавила збирку афоризама *У друштву се не шапуће* (Пожега, 1987). Заступљена у неколико збирки кратких прича и антологија афоризама, од којих су неки преведени у Пољској, Немачкој и Бугарској.

